Evropski parlament
2024-2029

SPREJETA BESEDILA

P10_TA(2025)0094

Poročili o Kosovu za leti 2023 in 2024

Resolucija Evropskega parlamenta z dne 7. maja 2025 o poročilih Komisije o Kosovu za leti 2023 in 2024 (2025/2019(INI))

Evropski parlament,

– ob upoštevanju Stabilizacijsko-pridružitvenega sporazuma med Evropsko unijo in Evropsko skupnostjo za atomsko energijo na eni strani ter Kosovom na drugi strani[1], ki je začel veljati 1. aprila 2016,

– ob upoštevanju prošnje Kosova za članstvo v Evropski uniji z dne 15. decembra 2022,

– ob upoštevanju prošnje Kosova za članstvo v Svetu Evrope z dne 12. maja 2022,

– ob upoštevanju okvirnega sporazuma med Evropsko unijo in Kosovom o splošnih načelih sodelovanja Kosova v programih Unije[2], ki je začel veljati 1. avgusta 2017,

– ob upoštevanju Uredbe (EU) 2021/1529 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 15. septembra 2021 o vzpostavitvi instrumenta za predpristopno pomoč (IPA III)[3],

– ob upoštevanju Uredbe (EU) 2024/1449 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 14. maja 2024 o vzpostavitvi instrumenta za reforme in rast za Zahodni Balkan[4],

– ob upoštevanju sklepov predsedstva z zasedanja Evropskega sveta v Solunu 19. in 20. junija 2003,

---

1 UL L 71, 16.3.2016, str. 3, ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_internation/2016/342/oj.
2 UL L 195, 27.7.2017, str. 3, ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_internation/2017/1388/oj.
3 UL L 330, 20.9.2021, str. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1529/oj.
4 UL L, 2024/1449, 24.5.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1449/oj.

– ob upoštevanju izjav z vrhov EU–Zahodni Balkan 17. maja 2018 v Sofiji, 6. maja 2020 v Zagrebu, 6. oktobra 2021 na Brdu pri Kranju, 6. decembra 2022 v Tirani ter 13. decembra 2023 in 18. decembra 2024 v Bruslju,

– ob upoštevanju berlinskega procesa, ki se je začel 28. avgusta 2014,

– ob upoštevanju sporočila Komisije z dne 5. februarja 2020 z naslovom Okrepitev pristopnega procesa – verodostojna perspektiva EU za Zahodni Balkan (COM(2020)0057),

– ob upoštevanju sporočila Komisije z dne 6. oktobra 2020 z naslovom Gospodarski in naložbeni načrt za Zahodni Balkan (COM(2020)0641),

– ob upoštevanju sporočila Komisije z dne 8. novembra 2023 z naslovom Sporočilo o širitveni politiki EU za leto 2023 (COM(2023)0690), ki mu je priložen delovni dokument služb Komisije z naslovom Kosovo 2023 Report (Poročilo o Kosovu za leto 2023) (SWD(2023)0692),

– ob upoštevanju sporočila Komisije z dne 8. novembra 2023 z naslovom Novi načrt za rast za Zahodni Balkan (COM(2023)0691),

– ob upoštevanju sporočila Komisije z dne 20. marca 2024 o reformah in pregledih politik pred širitvijo (COM(2024)0146),

– ob upoštevanju sporočila Komisije z dne 30. oktobra 2024 z naslovom Sporočilo o širitveni politiki EU za leto 2024 (COM(2024)0690), ki mu je priložen delovni dokument služb Komisije z naslovom Kosovo 2024 Report (Poročilo o Kosovu za leto 2024) (SWD(2024)0692),

– ob upoštevanju splošnega povzetka in ocen Komisije za posamezne države z dne 31. maja 2023 in 13. junija 2024 o kosovskem programu gospodarskih reform,

– ob upoštevanju skupnih sklepov gospodarskega in finančnega dialoga med EU ter Zahodnim Balkanom in Turčijo, ki jih je Svet sprejel 16. maja 2023, ter skupnih sklepov gospodarskega in finančnega dialoga med EU ter partnericami z Zahodnega Balkana, Turčijo, Gruzijo, Republiko Moldavijo in Ukrajino, ki jih je Svet sprejel 14. maja 2024,

– ob upoštevanju resolucije varnostnega sveta OZN 1244 z dne 10. junija 1999, svetovalnega mnenja Meddržavnega sodišča z dne 22. julija 2010 o skladnosti enostranske deklaracije o neodvisnosti Kosova z mednarodnim pravom in resolucije generalne skupščine OZN 64/298 z dne 9. septembra 2010, ki je potrdila vsebino mnenja Meddržavnega sodišča in pozdravila pripravljenost EU, da spodbuja dialog med Srbijo in Kosovom,

– ob upoštevanju prvega sporazuma med Srbijo in Kosovom z dne 19. aprila 2013 o načelih normalizacije odnosov ter sporazumov z dne 25. avgusta 2015 in aktualnega dialoga za normalizacijo

odnosov, ki ga podpira EU,

– ob upoštevanju bruseljskega sporazuma z dne 27. februarja 2023 in ohridskega sporazuma z dne 18. marca 2023 ter njegove priloge o izvajanju,

– ob upoštevanju Sklepa Sveta (SZVP) 2023/1095 z dne 5. junija 2023 o spremembi Skupnega ukrepa 2008/124/SZVP o misiji Evropske unije za krepitev pravne države na Kosovu (EULEX Kosovo)[1], s katerim je bil mandat misije podaljšan do 14. junija 2025,

– ob upoštevanju Uredbe (EU) 2023/850 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 19. aprila 2023 o spremembi Uredbe (EU) 2018/1806 o seznamu tretjih držav, katerih državljani morajo pri prehodu zunanjih meja imeti vizume, in držav, katerih državljani so izvzeti iz te obveznosti (Kosovo)[2],

– ob upoštevanju končnega poročila misije Evropske unije za opazovanje volitev o občinskih volitvah 2021 na Kosovu,

– ob upoštevanju predhodnega poročila misije Evropske unije za opazovanje volitev o parlamentarnih volitvah 2025 na Kosovu,

– ob upoštevanju četrtega srečanja Stabilizacijsko-pridružitvenega sveta med Evropsko unijo in Kosovom, ki je potekalo 7. decembra 2021 v Bruslju,

– ob upoštevanju svojih prejšnjih resolucij o Kosovu,

– ob upoštevanju skupnih priporočil, sprejetih na 12. seji stabilizacijsko-pridružitvenega parlamentarnega odbora EU–Kosovo 9. decembra 2024,

– ob upoštevanju indeksa zaznave korupcije za leto 2024, ki ga pripravlja organizacija Transparency International,

– ob upoštevanju svetovnega indeksa svobode tiska za leto 2024, ki ga je objavila organizacija Novinarji brez meja,

– ob upoštevanju poročila o demokraciji za leto 2024, ki ga je marca 2024 objavil inštitut Varieties of Democracy (V-Dem),

– ob upoštevanju člena 55 Poslovnika,

– ob upoštevanju poročila Odbora za zunanje zadeve (A10-0075/2025),

A. ker je širitvena politika eden najuspešnejših zunanjepolitičnih instrumentov ter ena najuspešnejših politik za spodbujanje in

---

1 UL L 146, 6.6.2023, str. 22, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2023/1095/oj.

2 UL L 110, 25.4.2023, str. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/850/oj.

podpiranje temeljnih reform, pa tudi strateška geopolitična naložba v dolgoročen mir, stabilnost in varnost na celotni celini;

B. ker so demokracija, človekove pravice in pravna država temeljne vrednote, na katerih temelji EU;

C. ker je proces širitve EU strateško orodje za krepitev stabilnosti, demokracije in gospodarskega razvoja v Evropi in ker se vsaka država širitve ocenjuje individualno glede na lastne dosežke, časovni načrt in napredovanje pristopa pa sta odvisna od izvajanja potrebnih reform ter spoštovanja sklopa standardov in skupnih evropskih vrednot; ker je pot Kosova k članstvu v EU odvisna tudi od normalizacije odnosov s Srbijo;

D. ker je EU največji vir finančne podpore za Kosovo;

E. ker je Kosovo tarča tujega vmešavanja in dezinformacijskih kampanj, zlasti iz Rusije, in sicer predvsem prek srbskih nacionalističnih centrov, pa tudi iz Kitajske, ki poskuša z mehko silo destabilizirati kosovske demokratične institucije, ogroziti družbeno kohezijo in podpihovati etnično nasilje; ker je napadu v kraju Banjska/Banjskë septembra 2023 sledilo množično širjenje dezinformacij, kar je napetosti še zaostrilo; ker so kosovske oblasti julija 2024 sprejele zakon o neodvisni komisiji za medije; ker je Svet Evrope maja 2024 objavil pravno mnenje o osnutku zakona o neodvisni komisiji za medije, v katerem je izrazil pomisleke glede nekaterih vidikov takratnega osnutka zakona in priporočil, kako te pomisleke obravnavati; ker v končnem besedilu omenjenega zakona večina danih priporočil ni bila upoštevana;

F. ker je misija Evropske unije za krepitev pravne države na Kosovu, znana tudi kot EULEX, doslej največja civilna misija v okviru skupne varnostne in obrambne politike Evropske unije;

G. ker je v letih 2018 in 2023 več kot 500 ljudi, ki se zgodovinsko opredeljujejo kot Bolgari, podpisalo peticije;

Zavezanost pristopu k EU

1. pozdravlja zavezanost Kosova pristopu k EU, kar kaže jasno strateško geopolitično izbiro, ter nadaljnjo trdno podporo kosovskih državljanov evropski poti države; znova poudarja, da si Kosovo dosledno prizadeva za pridružitev Evropski uniji;

2. je še zmeraj prepričan, da je prihodnost Kosova v EU ter da so vsa prizadevanja, da Kosovo zapusti „sivo območje“, v interesu prebivalcev Kosova in EU, zlasti glede na aktualno geopolitično dinamiko v regiji, hitre občutne spremembe v svetovni politiki in vse večje tekmovanje z avtoritarnimi režimi;

3. podpira prošnjo Kosova za članstvo v EU, ki odraža prepričljivo soglasje med političnimi strankami glede vključevanja v EU ter jasno

geopolitično strateško izbiro; poziva države članice, naj Komisijo pooblastijo, da Kosovu nemudoma predloži vprašalnik in pripravi mnenje o utemeljenosti prošnje za članstvo; poziva pet držav članic, ki Kosova še niso priznale kot suvereno državo, naj to nemudoma storijo in tako Kosovu omogočijo, da bo na svoji poti vključevanja v EU napredovalo pod enakimi pogoji kot druge države kandidatke; poleg tega opozarja na svetovalno mnenje Meddržavnega sodišča (ICJ) z dne 22. julija 2010, v katerem je izjavilo, da Kosovo z enostransko razglasitvijo neodvisnosti ni kršilo splošnega mednarodnega prava;

4. opozarja, da je članstvo v Evropski uniji rezultat procesa, ki temelji na dosežkih, in je pogojeno z doslednim izvajanjem reform, usklajenih z najvišjimi evropskimi standardi, zlasti s spoštovanjem københavnskih meril in načela pravne države, zakoni pa se v praksi dosledno uporabljajo; spodbuja Kosovo, naj si na teh področjih še naprej prizadeva za napredek, tako da dodatno okrepi svojo zavezanost vrednotam in standardom Unije; poudarja, da je treba upoštevati tudi, da je za širitev potrebna temeljita priprava potencialnih novih članic, obenem pa tudi spoštovanje pravil za gospodarsko stabilnost notranjega trga, socialne in okoljske standarde ter pravilno delovanje evropskih institucij;

5. pozdravlja liberalizacijo vizumskega režima, ki je bila sprejeta aprila 2023 in se uporablja od 1. januarja 2024, kot oprijemljiv rezultat vse tesnejših odnosov Kosova z Evropsko unijo in dokaz prizadevanj Kosova na njegovi poti k evropskemu povezovanju; pozdravlja odločitev Kosova, da enostransko odpravi vizumske zahteve za državljane Bosne in Hercegovine; pozdravlja odločitev Španije, da bo od januarja 2024 navadne potne liste, ki jih je izdalo Kosovo, priznala kot veljavne potne listine;

6. ugotavlja viden napredek, kar zadeva območje svobode, varnosti in pravice, boj proti organiziranemu kriminalu in delujoče tržno gospodarstvo; obžaluje pa, da je napredek na področju pravne države počasen, in poziva k pospešenemu izvajanju reform, ki so še naprej skromne; pozdravlja prizadevanja Kosova, da bi pospešilo izvajanje reform, ki so še naprej njegova prednostna naloga; obžaluje, da v kosovski narodni skupščini prihaja do nesklepčnosti, ker nekatere politične stranke pred parlamentarnimi volitvami bojkotirajo njeno delo;

7. obžaluje politizacijo institucij, kot sta kosovska državna volilna komisija in neodvisna komisija za medije;

8. pozdravlja, da se Kosovo nenehno usklajuje z zunanjo in varnostno politiko EU, pri čemer je odločno obsodil rusko vojaško agresijo proti Ukrajini, izvaja omejevalne ukrepe EU proti Belorusiji, usklajene z zunanjo politiko Unije, ter s svežnji humanitarne in vojaške pomoči Ukrajini izraža podporo, kar potrjuje, da je zanesljiv in dragocen partner, zavezan vključevanju v EU, ter potrjuje njegovo jasno

geopolitično usmeritev, trdno zasidrano v evropskem in čezatlantskem zavezništvu;

9. poziva k takojšnji odpravi ukrepov EU proti Kosovu, ki niso več upravičeni, saj je država izpolnila zahteve EU, ukrepi pa so v nasprotju z dokazano zavezanostjo Kosova evropskim vrednotam in usklajenostjo s politikami EU ter omejujejo učinek partnerstva EU s Kosovom in ovirajo vnovično vzpostavitev dobronamernega dialoga med Beogradom in Prištino;

10. ponovno izraža polno podporo prošnji Kosova za članstvo v Svetu Evrope, načrtu strateške usmeritve države, da se pridruži Natovemu programu Partnerstvo za mir, ter njenim prošnjam za članstvo v drugih mednarodnih organizacijah; poziva ustrezne organizacije in države članice, naj te prošnje Kosova proaktivno podprejo; poziva Komisijo in urad EU na Kosovu, naj si bolj prizadevata za večjo prepoznavnost partnerstva med EU in Kosovom ter v večji meri promovirata njegovo vlogo in prizadevanja, pa tudi koristi njegove krepitve;

11. pozdravlja, da je Kosovo s poenostavitvijo postopkov zmanjšalo upravno breme, in sicer z izvajanjem s tem povezanega programa za obdobje 2022–2027; ugotavlja, da je strateški okvir za javno upravo vzpostavljen, vendar se ne izvaja učinkovito; obžaluje, da je zaradi zamud pri reformi javne uprave upravljanje sredstev EU neustrezno in da prevzemanje odgovornosti v javnem sektorju ni zadostno; poziva Kosovo, naj izboljša javno upravo in se s spremembo zakona o javnih uslužbencih in sprejetjem zakona o neodvisnem odboru za nadzor javne uprave bolj približa sistemu javne uprave, ki temelji na dosežkih;

12. obžaluje, da sodba kosovskega ustavnega sodišča o zakonu o plačah, ki naj bi poenotil sedanji sistem prejemkov javnih uslužbencev, v praksi še ni upoštevana; poziva kosovsko vlado, naj revidira svojo zakonodajo o upravljanju javnih financ, da bi izpolnila mednarodne standarde, in naj v revidirani zakonodaji upošteva metodologijo javnih naložb;

Demokracija in pravna država

13. pozdravlja velik in pozitiven napredek pri obravnavi večine dolgoletnih priporočil misije EU za opazovanje volitev ter pri predstavitvi sporazumnega zakona o splošnih volitvah; ugotavlja, da to predstavlja zadostno podlago za izvedbo demokratičnih volitev v skladu z mednarodnimi in regionalnimi standardi; je seznanjen, da je Evropska unija na vabilo predsednice Kosova napotila misijo EU za opazovanje volitev, ki je vključevala opazovalno delegacijo poslancev Evropskega parlamenta, da je opazovala kosovske parlamentarne volitve 9. februarja 2025; pozdravlja zaključke misije EU za opazovanje volitev, ki so potrdili, da so bile volitve 9. februarja 2025 mirne, svobodne in poštene in da so se jih udeležile vse skupnosti na

Kosovu; obžaluje ostro retoriko političnih strank med kampanjo; je seznanjen s tehničnimi težavami, ki so se pojavile med postopkom štetja, in kosovske oblasti spodbuja, naj si prizadevajo za boljšo organizacijo naslednjih volitev; ugotavlja, da je v skupnosti kosovskih Srbov na parlamentarnih volitvah kljub številnim volilnim listam kosovskih Srbov manjkal pravi politični pluralizem; je zaskrbljen zaradi poročil o stalnem pritisku Beograda na volivce iz srbske skupnosti; obsoja pogosto vmešavanje posebnega odposlanca ZDA Richarda Grenella v volilno kampanjo;

14. z zaskrbljenostjo ugotavlja, da je politični zastoj posledica razdrobljenega političnega okolja in neuspešne izvolitve predsednika Parlamenta, kar onemogoča oblikovanje vlade po parlamentarnih volitvah, ki so potekale 9. februarja 2025, in zavlačuje parlamentarno obravnavo več proračunskih besedil; spodbuja politične stranke, naj si skupaj prizadevajo, da bi čim prej odpravile ta zastoj;

15. z zaskrbljenostjo ugotavlja, da se zakon o lokalnih volitvah in zakon o splošnih volitvah še vedno ne izvajata, poleg tega pa nista usklajena z zakonom o enakosti spolov, ki določa enako, 50-odstotno zastopanost žensk in moških; obžaluje, da so ženske še vedno premalo zastopane;

16. pozdravlja sprejetje zakona o posebnem tožilstvu in napredek pri sojenju v korupcijskih zadevah; pozdravlja dejavno sodelovanje posebnega tožilstva pri rešitvi sedmih primerov vojnih hudodelstev; poziva, naj se nadalje razjasni delitev pristojnosti med posebnim tožilstvom in temeljnim tožilstvom pri vodenju preiskav in pregona; poziva Kosovo, naj še naprej krepi vlogo posebnega tožilstva, tako da poveča njegove zmogljivosti za preiskovanje in pregon hudih primerov organiziranega kriminala; poziva policijo in posebno tožilstvo, naj tesno sodelujeta pri oblikovanju strategij za učinkovitejše izvajanje preiskav, pri tem pa je potrebna jasna delitev odgovornosti;

17. je seznanjen z napredkom pri uvrstitvi Kosova na indeksu zaznave korupcije, saj se je država od lanskega leta povzpela za 10 mest, kar je pozitiven znak, hkrati pa priznava, da je to uvrstitev mogoče pripisati znižanju ocen drugih držav in, kar je še pomembneje, sprejetju kakovostne zakonodaje, ki pa je povečini še zmeraj nezadovoljiva; poudarja, da so za pridobitev zaupanja ljudi poleg zakonodajnih reform potrebni tudi oprijemljivi rezultati pri preiskovanju, pregonu in obsodbah v korupcijskih zadevah na vseh ravneh; obžaluje, da Kosovo od leta 2019 nima protikorupcijske strategije, in ga poziva, naj si bolj prizadeva, da bi jo čim prej dobil; ponovno poudarja, da je za doseganje dobrih rezultatov v boju proti korupciji na visoki ravni potrebna močna politična zavezanost ;

18. je resno zaskrbljen zaradi sistemskih šibkih točk v kosovskem sodstvu, zlasti glede neodvisnosti sodnega sistema in spoštovanja delitve oblasti; ponovno izraža zaskrbljenost, ker prihaja pri sojenjih do zamud in ker vladni uradniki nenehno kritizirajo sodne odločitve v

posameznih primerih; pozdravlja dejstvo, da je vlada decembra 2024 Beneški komisiji predložila osnutek zakonodaje o pravosodnih reformah in da je slednja 18. marca 2025 izdala prvo mnenje; poziva Kosovo, naj poskrbi, da bo zakonodaja, ki ureja integriteto in odgovornost sodstva, skladna z evropskimi standardi in priporočili Beneške komisije; poziva kosovsko vlado, naj pravosodnemu sistemu dodeli ustrezen proračun; pozdravlja vzpostavitev sodišča za gospodarske spore, napredek pri zaposlovanju novih sodnikov in tožilcev na podlagi preglednega postopka, ki temelji na dosežkih, in splošno povečanje preglednosti;

19. pozdravlja sodelovanje kosovskih Srbov na parlamentarnih volitvah ter njihove izvoljene predstavnike spodbuja, naj prevzamejo dejavno vlogo v kosovskem zakonodajnem okviru v podporo evropski prihodnosti Kosova; vendar obžaluje, da so stranke, ki zastopajo kosovske Srbe, aprila 2023 bojkotirale lokalne volitve ter da so se kosovski Srbi umaknili iz kosovskih institucij; izraža zaskrbljenost, ker se Srbija s stranko Srpska Lista (SL) vmešava v parlamentarne volitve;

20. pozdravlja, da je bila marca 2024 izvršena sodba ustavnega sodišča iz leta 2016 o zemljiškem lastništvu samostana Visoki Dečani/Deçani, pri čemer je bil samostan registriran kot lastnik;

21. pozdravlja, da se postopno povečuje število obsodb v zadevah organiziranega kriminala in da je pravni okvir za boj proti organiziranemu kriminalu usklajen s pravnim redom EU; poudarja, da morata tožilstvo in policija povečati skupno ukrepanje proti kriminalnim združbam in mrežam; izraža zaskrbljenost zaradi varnostnih izzivov na severu Kosova, zlasti po napadu v kraju Banjska/Banjskë septembra 2023, ki je zahteval precej policijskih virov; poudarja, da je treba poglobiti sodelovanje v boju proti prometu z drogami; poziva k nadaljnjemu usklajevanju na področju boja proti terorizmu;

22. pozdravlja, da sta bila sprejeta strategija in akcijski načrt za nadzor nad osebnim in lahkim orožjem in eksplozivi ter da je spoštovanje pravil Protokola OZN o strelnem orožju na visoki ravni;

23. je še naprej zaskrbljen zaradi počasnega izvajanja strategije in akcijskega načrta za pravno državo;

24. ponovno izraža zavezo ohranitvi in povečanju sodelovanja s kosovsko skupščino in njenimi poslanci v podporo demokratičnim procesom, povezanim z evropsko potjo Kosova, pri čemer naj se uporabijo obstoječa orodja in pobude Parlamenta za podporo demokraciji; meni, da je mogoče to partnerstvo po demokratičnih volitvah, ki so potekale 9. februarja 2025, revitalizirati in še poglobiti; spodbuja aktivno udeležbo in sodelovanje vseh izvoljenih poslancev novo oblikovane kosovske skupščine;

25. obsoja resne varnostne incidente na severu Kosova konec novembra

2024, pri čemer se je najhujši zgodil blizu vasi Vragë v občini Zubin Potok, kjer so eksplozivne naprave poškodovale kritično infrastrukturo, pri čemer je bil tarča napada glavni kanal sistema Ibar-Lepenac; izraža podporo kosovskim institucijam pri izvedbi celovite preiskave teh kaznivih dejanj, da bo mogoče storilce pripeljati pred sodišče;

26. izreka pohvalo Evropski misiji za krepitev pravne države na Kosovu (EULEX) za njeno delo, pri katerem je kosovskim oblastem pomagala pri ustanavljanju trdnih in neodvisnih institucij pravne države;

Temeljne svoboščine in človekove pravice

27. ugotavlja, da ima Kosovo potrebno institucionalno ureditev za uveljavljanje in varstvo človekovih pravic; pozdravlja sprejetje strategije za varstvo in uveljavljanje pravic skupnosti; vendar poudarja, da je varstvo človekovih pravic še vedno slabo zaradi neizvajanja zakonodaje, pomanjkanja politične volje ter omejenih človeških in finančnih virov, ter poziva k okrepitvi mehanizmov izvrševanja in odgovornosti;

28. priznava, da je ustava Kosova z vidika varstva pravic manjšin zelo napredna; z obžalovanjem ugotavlja, da še vedno ni bila obravnavana peticija, ki jo je podpisalo skoraj 500 oseb, ki se zgodovinsko samoopredeljujejo kot Bolgari, skupščina Kosova pa jo je prejela januarja 2023, in priporoča, naj se te pravice vključijo v zakonodajo in uveljavljajo v praksi; poziva Kosovo, naj poskrbi, da bodo vse manjšine, priznane v zakonu o varstvu pravic manjšin, in člani njihovih skupnosti v celoti vključeni v ustavo države; poziva kosovske oblasti, naj okrepijo prizadevanja za varstvo pravic vseh manjšin, vključno z narodnimi skupnostmi, zlasti ranljivimi, ter naj jim zagotovijo enake možnosti in ustrezno zastopanost v političnem in kulturnem življenju, javnih medijih, upravi in sodstvu, preprečijo njihovo asimilacijo, spodbujajo njihovo vključevanje v kosovsko družbo ter okrepijo dejavnosti za odpravo socialnih in gospodarskih izzivov zanje;

29. pozdravlja povečanje sredstev, namenjenih zatočiščem za žrtve nasilja v družini in trgovine z ljudmi; ugotavlja, da je nasilje v družini še vedno najpogostejša oblika nasilja na podlagi spola; izraža zaskrbljenost, ker sistem še vedno ne zagotavlja učinkovitega preprečevanja nasilja v družini;

30. obžaluje, da osnutek kosovskega civilnega zakonika še ni bil sprejet; poudarja, da ta osnutek obravnava več pomembnih vprašanj, povezanih z enakostjo spolov kot temeljno vrednoto EU, med drugim omogoča, da imata žena in mož v skupnem zakonskem premoženju enak delež; poudarja, kako pomembno je, da se v civilnem zakoniku zagotovijo pravice za vse ljudi na Kosovu, da bi se zagotovilo spoštovanje ustavnih pravic skupnost LGBTIQ in njihovih možnosti; izraža zaskrbljenost, ker so ženske še vedno premalo zastopane na

vodilnih političnih položajih, zlasti v zvezi z varnostjo in dialogom, ter poudarja, da morajo nujno sodelovati v procesih vzpostavljanja miru in sprave v skladu z resolucijo Varnostnega sveta OZN št. 1325 o ženskah, miru in varnosti; poziva k večjim prizadevanjem za izboljšanje položaja žensk v družbi;

31. ugotavlja, da je zaporniški sistem na splošno v skladu s standardnimi minimalnimi pravili OZN, poziva pa, naj se bolj zaščitijo pravice zapornikov, zlasti žensk, pripadnikov manjšin in duševno bolnih; je še vedno zaskrbljen, ker so ženske in osebe LGBTIQ še vedno tarča diskriminatornega jezika, in poziva oblasti, naj oblikujejo in nato izvajajo nacionalno strategijo za enakost spolov na raziskovalnih področjih, kot so znanost, tehnologija, inženirstvo in matematika; pozdravlja udeležbo žensk v kakovostnih programih usposabljanja na področju podjetništva in menedžmenta, pa tudi na področjih, povezanih z IKT, ki jih omogočajo sredstva instrumenta za predpristopno pomoč; obžaluje, da so ženske iz manjšinskih skupnosti, zlasti romske, aškalske in egiptovske, izpostavljene številnim oblikam diskriminacije, zlasti pri izobraževanju, zaposlovanju in dostopu do zdravstvenih storitev; izraža zaskrbljenost, da v centralni upravi manjšinske skupnosti niso ustrezno zastopane in da je žensk na višjih položajih malo;

32. obžaluje, da Konvencija OZN o pravicah invalidov na Kosovu še ni bila sprejeta; izraža zaskrbljenost, ker kosovska zakonodaja in pravni red EU o pravicah invalidov nista dovolj usklajena in so ti izpostavljeni diskriminaciji in ovirami pri dostopu do socialnih storitev;

33. pozdravlja, da se je izboljšal položaj Kosova na indeksu liberalne demokracije in indeksu volilne demokracije za leto 2024, ki ju je pripravil inštitut Varieties of Democracy (V-Dem), ki ocenjuje stanje pravne države, sistem zavor in ravnovesij, državljanske svoboščine ter svobodne in poštene volitve;

34. je seznanjen s kosovskim pluralnim medijskim okoljem ter pričakuje odločitev ustavnega sodišča o glavnem zakonu o medijih, obenem pa poudarja vlogo neodvisne komisije za medije, ki ji je treba omogočiti povsem neodvisno odločanje in ki mora začeti znova delovati s polno paro; obžaluje pa, da se je svoboda medijev na Kosovu poslabšala, o čemer priča tudi dejstvo, da je država na svetovnem indeksu svobode tiska za leto 2024 zdrsnila s 56. na 75. mesto; ponovno poudarja, da sta pluralnost in preglednost medijev predpogoja za pristop k EU; poziva k večji preglednosti lastništva in financiranja medijev, da bi povečali njihovo neodvisnost in pluralnost; poudarja, da so potrebni odločni ukrepi za zaščito novinarjev pred nadlegovanjem in ustrahovanjem, pa tudi za neodvisnost regulativnih organov za medije; je seznanjen z opozorili civilne družbe, da naj bi bila izvolitev predsednika neodvisne komisije za medije politično motivirana; poziva kosovske oblasti, naj dodatno revidirajo zakon o neodvisni komisiji za medije, da bi v njem upoštevale priporočila Sveta Evrope

in tako nacionalno zakonodajo uskladile s standardi in prakso EU; priporoča, naj se večja podpora nameni neodvisnim medijskim hišam in organizacijam za preverjanje dejstev na Kosovu, pri čemer priznava njihovo ključno vlogo v boju proti dezinformacijam in zagotavljanju točnih informacij javnosti; spodbuja EU, naj tem subjektom zagotovi tehnično in finančno pomoč; spodbuja kosovske oblasti, naj zaprosijo za prilagojene strokovne misije za tehnično pomoč in izmenjavo informacij; poziva k sprejetju zakona o kosovski radioteleviziji in zakona o zaščiti novinarskih virov;

35. izraža zaskrbljenost zaradi nedavnega kibernetskega napada na digitalno infrastrukturo Kosova; poziva kosovsko vlado, naj okrepi svoje zmogljivosti za boj proti tujemu vmešavanju in dezinformacijam, zlasti tistim, ki izvirajo iz srbskih nacionalističnih hiš in Rusije ter želijo destabilizirati regijo in spodkopati evropsko povezovanje Zahodnega Balkana, in sicer z razvojem celovitih strategij, ki vključujejo tudi kampanje ozaveščanja javnosti, boj proti dezinformacijam, ki spodkopavajo udeležbo žensk v javnem življenju, krepitev kibernetske varnosti in z njo povezane infrastrukture, spodbujanje sodelovanja z mednarodnimi partnerji, zlasti Evropsko unijo, za zaščito digitalnega gospodarstva, javnih storitev in nacionalne varnosti ter obravnavanje dezinformacijskih kampanj in hibridnih groženj, katerih cilj je destabilizacija države in spodkopavanje njene evropske perspektive; spodbuja vključevanje programov medijske pismenosti v kosovske učne načrte, da bi državljane opremili s spretnostmi, potrebnimi za prepoznavanje dezinformacij in boj proti njim;

36. pozdravlja, da je Kosovo novinarjem iz Ukrajine in Afganistana ponudilo zatočišče in azil;

37. je resno zaskrbljen zaradi precejšnjega porasta napadov na novinarje ter strateških sodb za onemogočanje udeležbe javnosti, tudi s strani vladnih uradnikov; poziva oblasti, naj nadaljujejo delo v zvezi z zakonodajo proti strateškim tožbam za onemogočanje udeležbe javnosti v skladu z novo direktivo (EU) 2024/1069[1]; poziva Kosovo, naj si dejavno prizadeva poskrbeti, da bodo novinarji lahko opravljali svoje delo, in zagotoviti popolno svobodo za neodvisno delovanje medijev; poudarja, da je treba končati vse oblike nasilja;

38. pozdravlja živahno in konstruktivno civilno družbo v Kosovu, ki ima ključno in pozitivno vlogo v procesu reform; spodbuja kosovsko vlado, naj začne pri sprejemanju odločitev tesneje sodelovati s civilno družbo, zlasti z organizacijami za pravice žensk, ter naj bolj izkoristi vladni svet za sodelovanje s civilno družbo za vzpostavljanje

---

[1] Direktiva (EU) 2024/1069 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. aprila 2024 o zaščiti oseb, ki se udejstvujejo pri udeležbi javnosti, pred očitno neutemeljenimi tožbenimi zahtevki ali zlorabljenimi sodnimi postopki („strateške tožbe za onemogočanje udeležbe javnosti“) (UL L, 2024/1069, 16.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1069/oj).

sodelovalnih odnosov in dejansko vključevanje civilne družbe v pregledne zakonodajne postopke že v začetnih fazah; poudarja, da je pomembno povečati odgovornost in preglednost v zvezi z javnim financiranjem organizacij civilne družbe; poudarja, da je civilna družba bistvena za spodbujanje demokracije in pluralizma ter dobrega upravljanja in družbenega napredka;

39. obžaluje, da ni jasnega načrta za vključitev kosovskih Srbov na severu in da so pobude za vključitev srbske skupnosti v politične, družbene in gospodarske strukture Kosova še vedno zelo omejene; ponovno poziva, naj se izboljša notranji dialog ter naj oblasti resnično in neposredno sodelujejo z neodvisnimi organizacijami civilne družbe kosovskih Srbov, zlasti na severu, da bi vzpostavili zaupanje, olajšali vsakdanje življenje te skupnosti in jo uspešno vključili;

Sprava in dobri sosedski odnosi

40. izreka pohvalo Kosovu za sodelovanje pri več pobudah za regionalno sodelovanje in ga spodbuja, naj stori več za spravo in išče rešitve za pretekle spore; izreka pohvalo Kosovu za konstruktiven pristop in dejavna prizadevanja pri regionalnem sodelovanju in olajševanju trgovine, kar je privedlo do sprostitve blokade Srednjeevropskega sporazuma o prosti trgovini;

41. poziva Srbijo, naj odpre vse vojne arhive in omogoči dostop do dosjejev nekdanje jugoslovanske tajne službe (UDBA) in tajne službe Jugoslovanske ljudske armade (KOS), pri čemer naj zagotovi, da se bodo na zahtevo vrnili ustreznim vladam; poudarja, da je treba te arhive odpreti po vsej regiji, da bi preiskali zločine iz časa komunizma in okrepili demokracijo, odgovornost in institucije na Zahodnem Balkanu;

42. znova poudarja, da v celoti podpira dialog med Beogradom in Prištino pod okriljem EU, ter pozdravlja imenovanje Petra Sørensena za posebnega predstavnika EU za dialog med Beogradom in Prištino;

43. znova poudarja pomen konstruktivnega sodelovanja srbskih in kosovskih oblasti, da bi na podlagi vzajemnega priznavanja in v skladu z mednarodnim pravom dosegle celovit, pravno zavezujoč sporazum o normalizaciji; poziva Kosovo in Srbijo, naj izvajata bruseljski in ohridski sporazum, vključno z vzpostavitvijo združenja oziroma skupnosti občin s srbsko večino in odpravo srbskega nasprotovanja članstvu Kosova v regionalnih in mednarodnih organizacijah, prav tako pa naj se vzdržita enostranskih ukrepov, ki bi utegnili ogroziti proces dialoga;

44. pričakuje, da bosta Kosovo in Srbija v celoti sodelovala in sprejela vse potrebne ukrepe za to, da bodo storilci terorističnega napada leta 2023 v kraju Banjska prijeti in hitro privedeni pred sodišče; obžaluje, da Srbija še vedno ni začela kazensko preganjati storilcev, zlasti Milana Radoičića, podpredsednika Srbske liste; poudarja, da morajo tudi storilci terorističnega napada v občini Zubin Potok

odgovarjati za svoja dejanja ter jih je treba nemudoma privesti pred sodišče;

45. poziva podpredsednico Komisije/visoko predstavnico Unije za zunanje zadeve in varnostno politiko ter Komisijo, naj prevzameta dejavnejšo vlogo pri vodenju procesa dialoga; poziva k večji vlogi Evropskega parlamenta pri lažjem dialogu z rednimi sejami skupne parlamentarne skupščine;

46. obsoja vsa dejanja, ki ogrožajo stabilnost in proces sprave, vključno z napetostmi na severu Kosova ter provokacijami srbskih skupin, ki jih podpira država, in nezakonitih oboroženih formacij, ter poziva Evropsko unijo, naj odločneje ukrepa proti zunanjemu vmešavanju v notranje zadeve Kosova; poudarja, da morata obe strani v celoti izvajati vse dosežene sporazume in se izogibati enostranskim ukrepom, ki bi lahko povečali napetosti; poziva kosovsko policijo, naj poskrbi, da bo v celoti spoštovala vse zahteve na področju pravne države in človekovih pravic, ter zagotovi, da bodo njene enote na severu Kosova večnarodnostne in vključujoče, povsem v skladu z zakonskimi zahtevami; opozarja, da so za ohranjanje miru, varnosti in pravne države skupaj odgovorni vsi politični predstavniki in vse skupnosti Kosova;

47. pozdravlja, da je bila decembra 2024 ustanovljena skupna komisija za pogrešane osebe decembra 2024, in poziva k hitremu napredku pri izvajanju politične izjave o pogrešanih osebah iz maja 2023; poziva Kosovo in Srbijo, naj se vzdržita politizacije tega humanitarnega vprašanja in okrepita prizadevanja za izvajanje deklaracije v okviru dialoga med Beogradom in Prištino, prav tako pa naj vzpostavita sodelovanje med Kosovom in Srbijo;

48. pozdravlja nedavne dogovore v okviru berlinskega procesa;

49. pozdravlja odločitev Kosova, da odpravi omejitve za vstop srbskih končnih izdelkov na mejnem prehodu Merdare;

50. pozdravlja prisotnost kosovskih sil in njihovo vlogo pri izgradnji in ohranjanju varnega in stabilnega okolja ter razvoju stabilnega in mirnega Kosova v smeri evroatlantskega povezovanja; opozarja, da je misija za stalni razvoj kosovskih varnostnih sil pomembna, saj svetuje, usposablja in krepi zmogljivosti;

Socialno-ekonomske reforme

51. pozdravlja dejavno sodelovanje Kosova pri izvajanju novega načrta za rast za Zahodni Balkan, katerega cilj je povečati reforme v zvezi z EU ter zmanjšati socialno-ekonomski razkorak med državami članicami EU ter državami Zahodnega Balkana; pozdravlja sprejetje programa reform Kosova in opozarja, da mora Kosovo (tako kot tudi Srbija) pokazati večjo zavezanost dialogu pod okriljem EU za dostop do sredstev;

52. pozdravlja napredek Kosova pri razvijanju delujočega tržnega gospodarstva ter ga spodbuja k izvedbi potrebnih strukturnih reform za reševanje fiskalnih izzivov, obenem pa k zagotovitvi ustrezne zaščite delavcev, pravičnih plač in boljših delovnih pogojev v skladu z zakonodajo EU;

53. znova poziva Komisijo, naj pripravi regionalno strategijo za obravnavanje trajne brezposelnosti mladih in bega možganov z odpravo neskladja v znanju in spretnostih med izobraževalnim sistemom in trgom dela, izboljšanjem kakovosti poučevanja ter zagotovitvijo ustreznega financiranja za dejavne ukrepe na trgu dela in sheme poklicnega usposabljanja, skupaj z ustreznimi ustanovami za varstvo otrok in predšolsko vzgojo;

54. pozdravlja dejstvo, da je kosovska zakonodaja o kibernetski varnosti na splošno usklajena s pravnim redom EU; ugotavlja skromen napredek Kosova na področju digitalne preobrazbe javnih storitev; poudarja, da se mora uskladiti z digitalno zakonodajo EU ter s potrebami prebivalcev, zlasti pa z Evropskim zakonikom o elektronskih komunikacijah, direktivo EU o varnosti omrežij in informacij[1], naboru orodij EU za varnost omrežij 5G, aktom o digitalnih storitvah[2] in aktom o digitalnih trgih[3]; ugotavlja, da je kosovsko gospodarstvo še vedno močno odvisno od uvoza, ter poudarja potrebo po gospodarski diverzifikaciji, da bi povečali konkurenčnost in trajnostnost, zlasti v okviru tesnejšega vključevanja na trge EU;

55. obžaluje, da osnutek zakona o učbenikih, ki je bil predstavljen leta 2022, še vedno ni bil dokončno sprejet v kosovski skupščini; poziva Kosovo, naj dokonča uvajanje novega učnega okvira za osnovno izobraževanje, zaključi revizijo sedanjih učbenikov, učiteljem zagotovi trajnostno usposabljanje in sistematično uporablja mehanizme za zagotavljanje kakovosti na vseh ravneh izobraževanja;

56. poziva Kosovo, naj poskrbi za boljši dostop do kakovostnih zdravstvenih storitev; je seznanjen, da so odhodki za zdravstveno

---

1 Direktiva (EU) 2022/2555 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 14. decembra 2022 o ukrepih za visoko skupno raven kibernetske varnosti v Uniji, spremembi Uredbe (EU) št. 910/2014 in Direktive (EU) 2018/1972 ter razveljavitvi Direktive (EU) 2016/1148 (direktiva NIS 2) (UL L 333, 27.12.2022, str. 80, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2022/2555/oj).

2 Uredba (EU) 2022/2065 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 19. oktobra 2022 o enotnem trgu digitalnih storitev in spremembi Direktive 2000/31/ES (Akt o digitalnih storitvah) (UL L 277, 27.10.2022, str. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2022/2065/oj).

3 Uredba (EU) 2022/1925 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 14. septembra 2022 o tekmovalnih in pravičnih trgih v digitalnem sektorju ter spremembi direktiv (EU) 2019/1937 in (EU) 2020/1828 (akt o digitalnih trgih) (UL L 265, 12.10.2022, str. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2022/1925/oj).

varstvo še vedno drugi najnižji v regiji, in poziva k celoviti reformi zdravstvenega varstva, da bi obravnavali potrebe vseh državljanov, zlasti na podeželskih in slabo oskrbovanih območjih;

57. z zaskrbljenostjo ugotavlja, da se je dostop do socialnih storitev, zlasti za ranljive skupine, poslabšal, odkar je vlada zaprla ministrstvo za delo in socialno varstvo, kar je izvedla brez preglednega posvetovanja s civilno družbo in drugimi deležniki ter prispevala k precejšnji zmedi; poziva k boljši pripravi proračuna, ki bo temeljila na dokazih, da bi izboljšali socialne storitve, zlasti za žrtve nasilja na podlagi spola, v skladu z novim pravnim okvirom;

58. poziva Kosovo, naj zagotovi enako in nediskriminatorno javno izobraževanje v manjšinskih jezikih;

59. ponovno poudarja, da je treba vzpostaviti stik z mladimi iz občin s srbsko večino in jih vključiti v socialno-ekonomske državne strukture;

Energija, okolje, trajnostni razvoj in povezljivost

60. ugotavlja, da je Kosovo doseglo nekaj napredka pri zanesljivosti oskrbe z energijo, a je še vedno močno odvisno od zastarelih elektrarn, ki močno onesnažujejo okolje in predstavljajo veliko zdravstveno in okoljsko tveganje; ugotavlja, da mora Kosovo poskrbeti za časovno učinkovito izvajanje energetskega programa za obdobje 2022–2025, če želi uresničiti svoje ambiciozne cilje in zmanjšati odvisnost od fosilnih goriv; poziva EU, naj okrepi in prednostno obravnava svoja prizadevanja za pomoč Kosovu pri premagovanju težav z onesnaževanjem zraka; ugotavlja, da nova kosovska energetska strategija ne spodbuja gradnje novih hidroelektrarn zaradi njihovih škodljivih okoljskih učinkov, zlasti ker v državi vlada pomanjkanje vode;

61. poudarja potrebo po celovitem razvoju infrastrukture na Kosovu, da bi olajšali zmanjšanje emisij iz javnega prometa in razširitev elektrificiranega prometa; poudarja, da morata izboljšanje dostopnosti in zagotavljanje združljivosti s prometnim omrežjem EU ostati prednostni nalogi;

62. pozdravlja dogovor na vrhu v Tirani o znižanju stroškov gostovanja; v zvezi s tem poziva organe, zasebne akterje in vse deležnike, naj olajšajo uresničevanje dogovorjenih ciljev, da bi dosegli znatno znižanje stroškov gostovanja za podatkovne storitve in nadaljnja znižanja cen, s katerimi bi se cene za gostovanje med Zahodnim Balkanom in EU do leta 2027 znižale in približale domačim cenam; pozdravlja začetek veljavnosti prve faze izvajanja načrta za gostovanje med Zahodnim Balkanom in EU;

63. poziva Kosovo, naj poveča skladnost z zgornjimi mejami za emisije, izboljša vključevanje okoljskih vprašanj v sektorske politike ter sprejme potrebne ukrepe za nadzor onesnaženja zraka, tal in vode ter ravnanje z odpadki v skladu z mednarodnimi in evropskimi

standardi in zavezami; poziva Kosovo, naj izboljša celovite presoje vplivov na okolje in vključi trajnostne ukrepe v načrtovanje infrastrukture; poziva Kosovo, naj poveča obseg zavarovanih območij v državi ter izboljša instrumente in ukrepe za njihovo zaščito, da bi zavarovali biotsko raznovrstnost, vštevši ključne habitate kritično ogroženega balkanskega risa; spodbuja Kosovo, naj okrepi in pospeši skupna prizadevanja s sosednjimi državami za določitev čezmejnih zavarovanih območij in pripravo usklajenih čezmejnih načrtov upravljanja.

°

° °

64. naroči svoji predsednici, naj to resolucijo posreduje predsedniku Evropskega sveta, Komisiji, podpredsednici Komisije/visoki predstavnici Unije za zunanje zadeve in varnostno politiko, vladam in parlamentom držav članic ter predsednici, vladi in narodni skupščini Kosova.